

จิตรกรรม (Painting) เป็นงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการวาดและระบายสี เป็นงานศิลปะแขนงหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับสีมากที่สุด

ภาพจิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนปลาย ในพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร

ภาพจิตรกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ ในพระอุโบสถวัดสุวรณาราม กรุงเทพมหานคร

ภาพจิตรกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ ในพระวิหารหลวง วัดสุทัศนเทพวรารามวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

สีในงานจิตรกรรมไทย

ในงานจิตรกรรมไทย แต่เดิมนักใช้สีเดียวในการวาดภาพ เรียกว่า **“เอกรงค์ (Monochrome)”** มีลักษณะเป็นการใช้สีเดียว หรือการใช้สีที่แสดงความเด่นชัดออกมาเพียงสีเดียว แต่มีการลดหลั่นกันในเรื่องน้ำหนักสี เพื่อให้เกิดความแตกต่าง สีที่ใช้ได้แก่ สีขาว สีดำ และสีแดง เท่านั้น

ชื่อภาพ : โลกคาราวะ ศิลปิน : ถวัลย์ ดัชนี จิตรกรรมไทยร่วมสมัย มีการใช้สีลักษณะเอกรงค์

ภาพจิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนต้น ในพระปราสาทวัดราชบูรณะ พระนครศรีอยุธยา

ภาพจิตรกรรมสมัยอยุธยาตอนปลาย ในพระอุโบสถวัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี

ต่อมาจึงมีการเลือกใช้สีมากขึ้น เรียกว่า **“เบญจรงค์”** มี 5 สี ได้แก่ สีเหลือง สีคราม สีแดงชาด สีขาว และสีดำเป็นสีหลักของช่าง ซึ่งสีเหล่านี้หาได้จากธรรมชาติ ทั้งจากดินหรือแร่ สัตว์ (กระดุก เขา งา เลือด) และพืช โดยนำมาผสม บด ให้เป็นผงละเอียด เรียกว่า **“ฝุ่น”** ในปัจจุบันเรียกว่า **“สีฝุ่น”** สีชนิดนี้เหมาะกับการใช้สร้างสรรค์ผลงานงานจิตรกรรมไทย ซึ่งมีลวดลายละเอียดประณีต

จุดเด่นของงานจิตรกรรมไทย คือ **“การใช้สีระบายบุคคลในภาพเพื่อแบ่งชั้นวรรณะ”** กำหนดความสำคัญโดยการใช้สีเชิงสัญลักษณ์ เช่น ภาพพระพุทธเจ้าจะมีผิวสีทอง **ภาพกษัตริย์จะมีผิวสีขาว** ภาพบุคคลชั้นสูงมีผิวสีขาวนวล **ภาพไพร่หรือสามัญชนมีผิวสีน้ำตาลอ่อน** และภาพคนเลวคนชั่วจะมีผิวสีคล้ำ

รู้หรือไม่

- แต่เดิมในงานจิตรกรรมไทยจะไม่มีคำว่า **“สี”** เพราะคำว่า **“รงค์”** นั้นหมายถึงสีอยู่แล้ว ส่วนวัสดุที่ใช้ผสมสีเพื่อให้ยึดผาผนังหรือวัตถุอื่น ๆ ช่างจะเรียกว่า **“น้ำยา”** โดยน้ำยาที่นิยมใช้คือ ทรายของต้นมะขวิดและกาวกระถิน
- ปัจจุบันจิตรกรรมไทยนิยมใช้สีอะคริลิก (Acrylic) ในการวาดเพราะแห้งเร็ว กลิ่นไม่เหม็น ใช้น้ำผสมได้

เรียบเรียงข้อมูลจาก

วิทยานิพนธ์ “งานจิตรกรรมไทยประเพณี การเปลี่ยนแปลงสู่จิตรกรรมไทยร่วมสมัย” โดยฤทัยรัตน์ พลอยมะกล้า คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร 2546

นิทรรศการ **“สี...สรรค์สร้างโลก”**
58-07 / No. 09

อุทยานการเรียนรู้
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้
(องค์การมหาชน)

ผลิตโดย
โครงการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ
สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK park) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

www.tkpark.or.th 02-257-4300 TK park อุทยานการเรียนรู้ TKpark_TH TKpark_TH LINE@ : @tkpark TKparkchannel